

یاسای وهزارهتی کاروباری پیشمه‌رگه

به‌ناوی خوای به‌خشنده و میهره‌بان

به‌ناوی گه‌له‌وه

ئه‌نجومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی عیراق

ژماره‌ی بریار: ۱۹

میژووی بریار: ۱۹۹۲/۱۰/۱

۹/ ره‌زبه‌ر/ ۲۶۹۲

بریار

به‌پیی حوکمی برگه «۱» ی مادده‌ی «۵۶» ی یاسای ئه‌نجومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی

عیراق ژماره «۱» ی سالی ۱۹۹۲

ئه‌نجومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی عیراق له‌ دانیشتنی رۆژی ۲۳/۹/۱۹۹۲ د بریاری

له‌سه‌ر ئه‌م یاسایه‌ی خواره‌وه دا.

یاسای ژماره «۵» سالی ۱۹۹۲ یاسای وهزارهتی کاروباری پیشمه‌رگه

مادده‌ی یه‌که‌م:

مه‌به‌ست له‌م ووشانه‌ی لای خواره‌وه، بۆ مه‌به‌ستی ئه‌م یاسایه، ماناکانی

به‌رامبه‌ریانن:

۱- وه‌زارهت: وه‌زارهتی کاروباری پیشمه‌رگه.

۲- وه‌زیر: وه‌زیری کاروباری پیشمه‌رگه.

۳- بریکاری و وه‌زارهت: بریکاری و وه‌زارهتی کاروباری پیشمه‌رگه.

۴- دیوان: دیوانی و وه‌زارهتی کاروباری پیشمه‌رگه.

۵- ئه‌نجومه‌ن: ئه‌نجومه‌نی راویژکاری و وه‌زارهت.

۶- هه‌رتیم: هه‌رتیمی کوردستانی عیراق.

مادده‌ی دووم:

۱- وه‌زیر: سه‌رۆکی بالایی و وه‌زاره‌ته‌و به‌رپرسیاره له‌ کاروباره‌کانی داو سه‌ره‌رشتی

و چاو‌دئیری کردنی چالاکییه‌کانی ده‌کات، هه‌ر له‌ ویشه‌وه ئه‌و بریار و فه‌رمان و

رتیمایی یانه‌ دهرده‌چن که‌ په‌یوه‌ندیان به‌ ئه‌رکه‌کانی و وه‌زارهت و ددزگا‌کانیی‌ه‌وه

هه‌یه، له‌ هه‌م‌ووو باریکی سه‌ره‌بازی و هونه‌ری و به‌رتیوه‌بردن و دارایی و

رتیک‌خستنه‌وه، له‌ناو چوارچێه‌وی ئه‌م یاسایه‌و په‌یره‌ووو رتیمایی یه

ره چاو و کراودکانی دا.

له بهر ددهمی نه نجوومه نی و دزیرانیش بهر پرس دهبی بهو ناودی که نه ندامیکی هاوبه شیبه تی.

۲- بریکاری و وزارت: به پیتی نهو دهسته ی پیتی ددهری، یارمه تی و وزیر له م کاروباران هی سه رهودی ددهات.

ماددهی سنی بهم:

و وزارت نه م کاروباران ده گرتیه نه ستو:

۱- نه رکی پارترگاری له به کیتی کوردستانی عیراق ده گرتیه نه ستو چ له رووی خاک و چ له رووی گه له وه و له رووی هه موو دده سدرتیه بیه ک ددهوستی له هه ر لایه که وه بکرتیه سه ری.

۲- و وزارت نهو نه رکهی له بهندی (۱) ی سه ره و ددها و و تراود به جی دینی له ریگهی:

۱- ددهستنی شان کردنی ژمارهی پیوست له پیتشمه رگه و به کخستنی هتیه دکانی.

ب- پیکه پینانی و ده داتی نیزامی.

ج- مه شق پیکردن و سازدانیان له رووی زانستییه وه و به کرده وه (عملی) به مه بهستی بهر ز کرده وهی راهی جه نگاوه ری و روشنبیری یان، له ریگهی کرده وهی مه له نه دو قوتا بخانه و دام و دزگای مه شق و فیتر کرده وه بویان.

ه- دابین کردنی گشت پیوستییه کانی (چه کداری، کهل و په ل، نیشته جی کردن، نازوقه، مووچه، کاروباری ژمیاری و هه ر خزمه تگوزاری به کی تر).

ماددهی چوارم:

و وزارت له م ده زگایانه ی خواره وه پیکدی:

۱- دیوان: نه فسه ریک سه ره و کایه تیبی ده کا که سه ره رشتیبی نه م نووسینگانه ده کا:

۱- نووسینگهی وزیر.

ب- نووسینگهی بریکاری و وزارت.

ج- نووسینگهی نه نجوومه نی راویترکاری و وزارت.

۲- سه ره و کایه تیبی دهسته ی نه رکانی گشتی که پیکدی له:

۱- دایه ری سه ره و کی دهسته ی نه رکانی گشتی.

ب- دایه ری یاریده دده رکانی دهسته ی نه رکانی گشتی.

ج- نهو دایه رانه ی تر که به سه ره و کایه تیبی نه رکانی گشتی به وه دده سترینه وه.

د- سه ره و کایه تی به کانی ناوچه کان.

۳- نه نجوومه نی راویترکاری و وزارت.

۱- نه نجوومه تیکی راویترکاری به مافی رادد رپین و پیشکه شکردنی پیتنیازی بو

و وزیر له سنووری نه م یاسایه دا هه به. نه نجوومه نه کهش به م شیویه پیکدی:

به کم: نه ندامه بنچینه یی به کان که نه مانه ن:

۱- سه ره و کی نه رکانی گشتی.

۲- یاریده ده ره کانی سه روکی ئه رکانی گشتی.

۳- سه رکده کانی ناوچه کان.

دووهم: ئه نداهه راوئژکاره کان

۱- ههر ئه فسهریک که ئه نجومهن بریاری ئاماده بوونی بدأ.

ب- دهسلات و ئه رکه کانی ئه نجومهن به پهیره ویک دهسینشان دهکرتین که وهزارهت دهری دهکا.

۴- دادگای ته میزی سه ریازی.

۵- وهزارهت بوئی ههیه دهسته یه کی کاتی له کارمه ندان و پسپوژانی کاروباری

پیشمه رگه و سه ریازی، بو دهسینشان کردنی ژماردی پیشمه رگه و یه کخستیان

پتیک بیتنی.

ماددهی پینجه م:

سه روکی یه تی دهسته ی ئه رکانی گشتی نه خشه ی جتی به جتی کردنی پیوست بو

به دیهیتانی ئه و ئه رکه ده نه ی که له مادده ی سی یه می ئه م یاسایه دان.

ماددهی شه شه م:

وهزارهت بووجه ی گشتی وهزارهت و ئه و وه حده ته نزیعیانه ئاماده دهکا که پیوه ی به

ستراونه ته وود.

ماددهی هه و ته م:

قه واره ی ریکخستنی وهزارهت به پهیره ویککی تاییه تی ئاماده دهکرتی به جو ریک که

ئامانجه کانی به دی بیتنی و کاروباری پیشمه رگه له رووی سه ریازی و ئیداری

ودارایی وهونه ری یه وه به رتیه وبا.

ماددهی هه شه م:

۱- به خشی نی پله (رتبه) ی هه می شه یی و کاتی به پیی یاسا ره چاو کراوه کان ده بی.

۲- وه زیر بوئی هه یه به پیی پیوستی و حاجهت وله سه ر ئاموژگاری لیژنه ی

په یوه تندار له وهزارهت دا، ئه و عهسکه ربیانه بگیترتیه وه که به هوئی کوردا یه تییه وه

له خزمهت دابراوون.

ماددهی نۆیه م:

وه زیر بوئی هه یه هه ندی له دهسه لات هه کانی به بریکاری وهزارت یا سه روکه کانی

دایه ره سه ره کییه کانی وهزارهت بسپیری.

ماددهی ده یه م:

ئه م یاسایه هه موو ئه و دهستانه ی وهزارهت یان لی پتیکدی و ههروه ها ده زگا و

ته شکیل و وه حده به ستراوه کان به وهزارهت ته وه و هه موو ئه و که سانه ی له چوار چیه ی

وهزارهت دا به عهسکه ری و مه ده تییه وه ئه رکیان پی سپیردراوه دهگرتیه وه.

ماددهی یازده یه م:

ئه م یاسایه له روژی په سند کردنی و بریار له سه ردانییه وه له لایه ن ئه نجومهنی

نیشتمانیی کوردستانه وه کاری پی دهکرتی.

ماددهی دوازدههیم:

نهم یاسایه له رۆژنامهی رهسمیدا بلاوده کەرتتەوهو وەزیری په‌یوه‌ندار و گشت وەزاره‌ته په‌یوه‌نداره‌کانی تر ده‌بی جیبه‌جیتی بکه‌ن .

جوهر نامق سالم

سه‌رۆکی نه‌نجومه‌نی نیشتمانی کوردستانی عێراق

هۆیه‌کانی ده‌رکردنی نهم یاسایه:

له به‌ر پتووستیی یه‌ک‌خستنی هێزه‌کانی پێشمه‌رگه‌ی کوردستان و پتووستیی هه‌ریمی کوردستان به‌هێزتیکی رێک و پێک بو‌پاراستنی ئاسایش و چه‌سپاندنی ده‌سه‌لاتی یاساتیایدا و به‌رگری لێ کردنی به‌ خاک و گه‌لییه‌وه و چاره‌ سه‌ر کردنی دیارده‌ی چه‌کداری، هه‌روه‌ها بو‌بایه‌خ پێدان و رێزلیتانی رۆلی قاره‌مانانه و خه‌بات‌گیترانه‌ی هێزه‌کانی پێشمه‌رگه‌ له‌ شۆرشێ ئه‌یلوولی سالی (١٩٦١) وه‌ تاوه‌کو ئێستا، نهم یاسایه‌ ده‌رکرا.